

An Analysis of Humor Styles of School Administrators

Kürşad YILMAZ

Dumlupınar University, Faculty of Education

Abstract

The purpose of this study is to determine humor styles of school administrators. This is a descriptive survey. The data were gathered by using Humor Style Questionnaire. The sample of the research consists of 148 school administrators. Humor Style Questionnaire composed of four sub-dimensions (self-enhancing, affiliative, aggressive, and self-defeating humor). Data were analyzed by utilizing descriptive statistics, t-tests and variance analyses. According to the results, it was determined that school administrators had an affiliative humor style. Affiliative humor style of school administrators significantly varies according to seniority, hobbies and reading comics; self-enhancing humor style according to age and hobbies; and aggressive humor style according to the number of teachers at school. School administrators have an affiliative humor styles can make a positive contribution to the relationship between school administrators and teachers.

Keywords: *Humor Styles, School Administrators, Educational Administration*

SUMMARY

Humor is one of the most important things in people's lives, for humor and laughter are seen as oxygen of life. Today, humor ability is viewed as a positive, desired quality in a person and (Kuiper & Martin, 1998) as an important social skill (Yip & Martin, 2006). Humor is crucial not only in individual and social life, but also organizational life. There have been studies conducted to reveal the importance of humor in organizational life (Burford, 1987; Hurren, 2006; Özdemir, 2002; Pollak & Freda, 1997; Williams & Clouse, 1991). According to the findings obtained from these studies, humor generally influences organizational life positively. Humor might improve the job quality, job satisfaction and performance (Consalvo, 1989). However, it may have adverse effects when it is not the right time and place for humor (Yerlikaya, 2003). Humor styles have to do with the ways in which humor is typically expressed (both positively and negatively) in social interactions (Yip & Martin, 2006). In the present study, humor style is four different styles which refer to individual differences that can be defined according to use of humor in daily life compatibly or awkwardly and internally or interpersonally (Martin et al., 2003). Martin et al. (2003) distinguished four humor styles, two of which are thought to be potentially beneficial to relationships and emotional well-being (affiliative and self-enhancing humor), and two that are considered potentially detrimental (aggressive and self-defeating humor). Humor is crucial not only in individual and social life, but also organizational life. There have

been studies conducted to reveal the importance of humor in organizational life (Burford, 1987; Hurren, 2006; Özdemir, 2002; Pollak & Freda, 1997; Williams & Clouse, 1991).

Purpose of the Study

The purpose of this study is to determine humor styles of school administrators. In addition, we were interested in determining differences in school administrators' humor style by seniority, age, number of teacher in school, reading comics, and hobbies

METHOD

A survey research methodology was employed in the study. The sample of the research consists of 148 school administrators. The data of the research were gathered with "Humor Style Questionnaire". Humor Style Questionnaire composes of four sub-dimensions as "self-enhancing humor", "affiliative humor", "aggressive humor", and "self-defeating humor". Data were analyzed by utilizing descriptive statistics, t-tests and variance analyses.

FINDINGS & RESULTS

Humor styles of school administrators are closer to "affiliative humor style", followed by self-enhancing, self-defeating and aggressive humor styles. "Affiliative humor style" of the school administrators included in the study significantly differed [$F_{(2-141)}=2.99$; $p<0.05$] according to seniority. However, there was no significant difference in self-enhancing humor styles, aggressive humor styles and self-defeating humor styles. "Self-enhancing humor styles" of the school administrators included in the study significantly differed according to age [$t_{(140)}=3.20$; $p<0.05$]. However, there was no significant difference in affiliative humor styles, aggressive humor styles and self-defeating humor styles. "Aggressive humor styles" of the school administrators included in the study significantly differed according to the number of teachers at school [$t_{(138)}=2.54$; $p<0.05$]. However, there was no significant difference in affiliative humor styles, self-enhancing humor styles and self-defeating humor styles. "Affiliative humor style" [$t_{(142)}=3.05$; $p<0.05$] and "Self-enhancing humor styles" [$t_{(142)}=3.25$; $p<0.05$] of the school administrators included in the study significantly differed according to hobbies. However, there was no significant difference in aggressive humor styles, and self-defeating humor styles. "Affiliative humor styles" of the school administrators included in the study significantly differed according to reading comics [$t_{(142)}=2.93$; $p<0.05$]. However, there was no significant difference in self-enhancing humor styles, aggressive humor styles, and self-defeating humor styles.

CONCLUSIONS & DISCUSSIONS

According to the research results, the school administrators in the study had humor styles closer to affiliative humor style. This fact is very important for

organizational life, as they constantly interact with teachers, students, parents and other institutions. Affiliative humor styles of school administrators differ according to seniority, whereas self-enhancing humor style, aggressive humor style and self-defeating humor style do not. It is seen that the experienced school administrators internalize affiliative humor style more, when compared to those with less experience. Self-enhancing humor styles of the school administrators in the study significantly differed according to age, whereas there was no significant difference in affiliative humor styles, aggressive humor styles and self-defeating humor styles. It was determined that aggressive humor styles of the school administrators differed according to the number of teachers at school, while affiliative humor style; self-enhancing humor style and self-defeating humor style did not. It was determined that affiliative humor styles and self-enhancing humor styles of the school administrators differed according to hobbies. It was shown that affiliative humor styles of the school administrators differed according to reading comics, whereas self-enhancing humor styles, aggressive humor styles and self-defeating humor styles did not. As a result, school administrators need to be informed about humor and its benefits. Schools and school administrators must be provided with humor resources. Future studies need to reveal the importance of humor in administrator-teacher relationships. Also, we need studies to compare humor styles of teachers and school administrators.

Okul Yöneticilerinin Mizah Tarzlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Kürşad YILMAZ

Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Özet

Bu çalışmanın amacı, okul yöneticilerinin sahip oldukları mizah tarzlarını belirlemektir. Araştırma tarama modelindedir. Araştırmanın örneklemini Kütahya'daki okullarda görev yapan 148 okul yöneticisinden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri Mizah Tarzları Ölçeği ile toplanmıştır. Ölçeğin, katılcı, kendini geliştirici, saldırgan ve kendini yıkıcı mizah olmak üzere dört alt ölçeği vardır. Araştırmada betimsel istatistikler, t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, okul yöneticilerinin mizah tarzı katılcı mizah tarzına daha yakındır. Okul yöneticilerinin katılcı mizah tarzı kädeme, hobilere ve mizah dergisi okuma durumuna; kendini geliştirici mizah tarzı yaşa ve hobilere; saldırgan mizah tarzı okuldaki öğretmen sayısına göre anlamlı farklılık göstermektedir. Okul yöneticilerinin katılcı mizah tarzına sahip olması, yöneticiler ile öğretmenler arasındaki ilişkiye olumlu katkı yapabilir.

Anahtar Kelimeler: Mizah Tarzları, Okul Yöneticileri, Eğitim Yönetimi

Mizah insan yaşamındaki en önemli konulardan biridir. Çünkü mizah ve gülme hayatın oksijeni olarak görülmektedir. Mizah, eğlendirme, güldürme ve bir kimsenin davranışına incitmeden takılma amacını güden ince alay, güldürmece, gerçeğin güldürücü yanlarını ortaya koyan edebiyat türü, ironi (Türk Dil Kurumu, 2005) gibi anlamlara gelmektedir. Oxford İngilizce sözlükte mizah; eğlenceyi, şakacılığı, komikliği harekete geçiren eylemin, konuşmanın ya da yazının niteliğini ifade etmektedir (Martin, 1998). Bu anlamda mizahın temelinde eğlence ve hoşgörü (Balcıoğlu ve Öngören, 1973) bulunmaktadır. Ancak mizah tamamen eğlence olmadığı gibi eğlence de tamamen mizah değildir.

Günümüzde mizah yeteneği, olumlu ve istenilen bir kişilik özelliği olarak kabul edilmekte (Kuiper ve Martin, 1998) ve önemli bir sosyal beceri (Yip ve Martin, 2006) olarak görülmektedir. Mizah araştırmalarında olumlu kişisel özellikler ile psikolojik iyi olma hali arasında pozitif ilişkiler olduğu belirlenmiştir (Kazarian ve Martin, 2004; Kuiper, Grimshaw, Leite ve Kirsh, 2004). Mizah, olumsuz olaylar üzerinde düzeltici bir etkiye sahiptir ve aynı zamanda stresin etkilerini de azaltabilmektedir (Martin ve Lefcourt, 1983). Buna ek olarak mizahın psikolojik ve fiziksel iyilik halini artırdığı (Lefcourt, Davidson ve Kueneman, 1990; Martin ve Lefcourt, 1983), sosyal ilişkileri geliştirdiği (Kelly, 2002; Morreall, 1991; Porcu, 2005) ve ruh halini düzenlediği, depresyonla savaştığı, morali artırdığı (du Pre, 1998) belirlenmiştir. Son olarak mizah olumlu duygusal durumlara karşılık gelmektedir (Martin, 2001).

Diğer taraftan mizahın saldırgan alaycılık gibi olumsuz türleri, sosyal ilişkileri olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Martin vd., 2003). Ancak, mizahın akıllıca kullanımı sosyal bir beceri olarak sosyal etkileşimlerin başlatılmasına katkıda bulunabilmektedir. Bu beceri ayrıca sosyal destek sağlama becerisine ve çatışma yönetimine de katkı sağlamaktadır (Yip ve Martin, 2006).

Mizah denildiği zaman akla gelen önemli kavramlar arasında mizah duygusu ve mizah tarzı bulunmaktadır. Mizah duygusu, karmaşık doğası gereği tanımlanması zor bir kavramdır. Bundan dolayı mizah duygusu farklı şekillerde ele alınmaktadır. Martin (2001) mizah duygusunu, “eğlence, kahkaha, şakacılık ve benzeri ile ilgili davranışlar, deneyimler, tutumlar ve yeteneklerin her türlü süreklilik kazanmış bireysel farklılığı” olarak tanımlamaktadır. Raskin’e (1998) göre mizah duygusu, mizahtan hoşlanma, yorum ve anlayış yeteneğidir. Bu anlamda mizah duygusu eğlencenin de ötesinde bir anlam taşımaktadır. Mizah duygusu sürekli bir farkındalık ve uyanıklık halini beraberinde getirmektedir. Bu durum ise mizah duygusuna sahip bireylerin olumlu insan ilişkileri geliştirmesi sonucunu doğurmaktadır.

Mizah duygusu tek bir boyut olmaktan ziyade çok yönlü bir yapıdır ve ilgili özelliklerin bir bütünüdür. Bu bilişsel yetenek, estetik bir yanıt, alışılmış bir davranış kalıbı, bir duygu ile ilgili mizaç özelliği, bir tutum, bir başa çıkma stratejisi ya da savunma mekanizması olarak kavramsallaştırılabilir (Martin vd., 2003). Mizah tarzları, genellikle sosyal etkileşimlerin ifade edilme biçimlerinden biridir (Yip ve Martin 2006). Bu çalışmada mizah tarzı, gündelik yaşam içerisinde mizah kullanımının, uyumlu ya da uyumsuz ve içsel ya da kişilerarası oluşuna göre belirlenebilecek bireysel farklılıkları ifade eden dört farklı tarzı (Martin vd., 2003) olarak kullanılmıştır. Martin, Puhlik-Doris, Larsen, Gray ve Weir (2003) dört mizah tarzı belirlemiştir. Bunlardan ikisi potansiyel olarak ilişkisel ve duygusal olarak iyi olma halini yansıtmakta (Katılımcı Mizah ve Kendini Geliştirici Mizah) ve yararlı olduğu düşünülmekte; diğer ikisi ise potansiyel olarak zararlı (Saldırgan Mizah ve Kendini Yıkıcı Mizah) olarak görülmektedir. Bu dört tarz aşağıda kısaca açıklanmıştır.

Katılımcı Mizah (Affiliative humor)

Katılımcı mizah, şaka yapma, komik fıkralar anlatma ve nüktedan konuşmalar yapma gibi eğilimleri ifade etmektedir ve insan ilişkilerini kolaylaştırıcı etkisi vardır (Vernon vd., 2008). Katılımcı mizah tarzı yüksek olan bireyler, ilişkileri kolaylaştırmak, diğerlerini eğlendirmek ve kişilerarası gerginlikleri azaltmak için kendiliğinden, komik şeyler anlatmak ve şakalar yapmak eğilimindedir (Kazarian ve Martin, 2004). Bu tarz aslında, düşmanca olmayan, mizahı hoşgörülü kullanan, kendini ve başkalarını onaylayan ve muhtemel kişilerarası dayanışmayı ve çekiciliği artıran bir tarzdır. Bu mizah tarzının, dışa dönüklük, neşe, benlik saygısı, samimiyet, ilişki doyumu ve ağırlıklı olarak olumlu ruh hali ve duygusu ile ilişkili olması beklenmektedir (Martin vd., 2003).

Kendini Geliştirici Mizah (Self-enhancing humor)

Kendini geliştirici mizah, stresli zamanlarda bile hayata mizahi bir bakış açısı ile bakmayı ve bir başa çıkma stratejisi olarak mizah kullanma eğilimini ifade etmektedir (Vernon vd., 2008). Kendini geliştirici mizah, genel olarak yaşama ilişkin mizahi bir bakış açısı gerektirmekte, yaşamdaki aykırılıklar ile eğlenme eğilimi göstermekte, stres ve sıkıntı karşısında bile mizahi bir bakış açısı sağlamaktadır (Kazarian ve Martin 2004). Katılımcı mizah ile kıyaslandığında, kendini geliştirici mizah kişilerarası ilişkilere odaklanmadan daha çok intrapsiiktir (intrapsychic) yani daha çok kişinin iç psikolojik süreçleri ile ilgilidir. Bu mizah tarzı daha çok, depresyon, anksiyete, daha genel olarak nevrozizm gibi olumsuz duygularla negatif yönde, deneyime açıklık, öz saygı ve öznel iyi oluşla pozitif yönde ilişkilidir (Martin vd., 2003).

Saldırgan Mizah (Aggressive humor)

Saldırgan mizah, başkaları ile ilişkileri pahasına olsa da kendini geliştirmek için iğneleme, alay etme ve sataşmayı bir araç olarak kullanmayı ifade etmektedir (Vernon vd., 2008). Olumsuz mizah tarzlarından biri olan saldırgan mizah tarzında bireyler kızgınlık duygularını mizah aracılığı ile ifade etmektedir. Bunu yaparken de diğer bireyleri incitmeye yönelik bir dil kullanmaktadır. Bu durum bireylere bir gelişim sağlamadığı gibi kişilerarası ilişkileri de olumsuz etkilemektedir (Martin vd., 2003). Bu mizah tarzına sahip olan bireylerin mizahı kullanmadaki amacı, alay, sataşma, karşısındakini küçük düşürme, cinsel ya da ırkçı içerikli bir tarzla insanları eleştirmek ya da onları baskı altında tutmaktır (Kazarian ve Martin 2004). Saldırgan mizah nevrozizm, düşmanlık, kızgınlık ve saldırganlık ile pozitif yönde, yumuşak başlılık ve sorumluluk gibi özelliklerle negatif yönde ilişkilidir (Martin vd., 2003).

Kendini Yıkıcı Mizah (Self-defeating humor)

Kendini yıkıcı mizah, komik şeyler yaparak ya da söyleyerek kişinin kendini aşırı küçümsemesi, başkalarını güldürmek için kendisi ile alay etmesi ve kendisini kötülemesidir (Vernon vd., 2008). Bu mizah tarzına sahip olan bireyler, kendini küçük düşürme ve kendisiyle alay etme yoluyla başkalarını eğlendirmeyi amaçlarlar. Bu kişiler aynı zamanda, problemlerini yapıcı bir şekilde çözmekten kaçınmak ya da olumsuz duygularının altında yatan gerçek nedenleri gizlemek için de mizaha başvurular (Kazarian ve Martin 2004). Kendini yıkıcı mizah, depresyon ve anksiyete gibi olumsuz duygularla ve nevrozizmle pozitif yönde, tatmin edici ilişkiler, öznel iyi oluş ve öz saygı ile negatif yönde ilişkilidir (Martin vd., 2003).

Genel olarak, kendini geliştirici mizah ve katılımcı mizah olumlu psikolojik durum ile ilgili iken, kendini yıkıcı mizah olumsuz psikolojik durum ile ilgili görülmektedir. Saldırgan mizah genel olarak saldırganlık ve düşmanlık ile aynı yönde, yakınlık ve ilişki memnuniyeti ile ters yönde ilişkili gösterilmiştir (Kazarian ve Martin 2004). Mizah sadece bireysel ve toplumsal yaşamda değil aynı zamanda örgütsel yaşamda da çok önemlidir. Mizahın örgütsel yaşamdaki önemi ortaya koyan bir takım araştırmalar yapılmıştır (Burford, 1987; Hurren, 2006; Özdemir, 2002; Pollak ve Freda, 1997;

Williams ve Clouse, 1991). Bu araştırmalardan elde edilen bulgulara göre mizah, örgütsel yaşam üzerinde genellikle olumlu bir etki yaratmaktadır. Mizah işin niteliğini, iş doyumunu ve performansı geliştirebilmektedir (Consalvo, 1989). Ancak mizahın yeri ve zamanı iyi ayarlanmadığında olumsuz etkileri de olabilmektedir (Yerlikaya, 2003).

Özellikle günümüz iş hayatının monoton ve aşırı ciddi yapısı dikkate alındığında mizah ve gülmenin önemi daha iyi anlaşılmaktadır. Mizah toplumdaki bütün kesimler için gereklidir. Özellikle yönetici konumunda bulunanlar için mizah vazgeçilmezdir. Yöneticiler sürekli olarak karar vermek, sorunları çözmek, diğer bireyleri memnun etmek durumundadır ve bu da genellikle stresli ve gergin ortamlar oluşturmaktadır. Bu gerginliklerle baş etmede mizah önemli bir yere sahiptir. Bu anlamda mizah yöneticilerin kullanabileceği en güçlü araçlardan biridir. Mizahın iletişimde önemli bir yeri ve rolünün olduğu açıktır (Özdemir, 2002).

Eğitim örgütlerinde de mizah kullanımının birçok yararı vardır ve bunlar yapılan araştırmalar ile ortaya konulmuştur. Yapılan bazı araştırmalar ile sınıf ortamında mizahın olumlu etkileri olduğu belirlenmiştir (Berk, 2000; Berwald, 1992; Bryant ve Zillmann, 1989; Clabby, 1979; Colwell, 1981; Gorham ve Cristophel, 1990; Pollack ve Freda, 1997). Clouse ve Spurgeon (1995) mizahın yaratıcılığı destekleyen bir iletişim şekli olduğunu, bu nedenle de sınıfta mizah kullanımının faydalı olduğunu belirtmiştir. Bu anlamda, sınıfta uygun ve yerinde mizah kullanımı, derslerde öğrenme işlemini kolaylaştırmaktadır. Mizah ayrıca sınıfta destekleyici ve olumlu bir öğrenme iklimi de oluşturmaktadır (Kehr vd., 1999). Örgütsel yaşamda mizah bu kadar önemli bir konu olmasına rağmen bu konu ile ilgili çok az araştırma vardır. Türkiye’de de mizah ile ilgili bazı araştırmalar (Aslan, 2006; Aydın, 1993; Durmuş, 2000; Eroğlu, 2003; Fidanoglu, 2006; Gündüzalp, 1994; İlhan, 2005; Küçükbayındır, 2003; Özenç, 1998; Saltuk, 2006; Sarı ve Aslan, 2005; Topuz, 1995; Tümkaya, 2006, 2007; Vural, 2004; Yerlikaya, 2003; Yerlikaya, 2007; Yerlikaya ve İnanç, 2003) yapılmıştır. Ancak, mizah ile ilgili yapılmış birçok çalışma olmasına rağmen eğitim örgütlerinde mizah konusunun ihmal edildiği görülmektedir. Bu araştırmalar arasında okul yöneticilerinin kendi mizah tarzlarını değerlendirdikleri herhangi bir araştırmaya ulaşılamamıştır. Bu araştırmanın amacı okul yöneticilerinin mizah tarzını belirlemektir. Bu amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Okul yöneticilerinin mizah tarzları nasıldır?
2. Okul yöneticilerinin sahip oldukları mizah tarzları kıdeme, yaşa, okuldaki öğretmen sayısına, mizah dergisi okuma durumuna ve hobilere göre değişmekte midir?

YÖNTEM

Araştırma tarama modelinde desenlenmiştir. Araştırmada, okul yöneticilerinin mizah tarzları mevcut durumu ile betimlenmeye ve bazı değişkenlere göre karşılaştırılmaya çalışılmıştır.

Evren-Örneklem

Araştırmanın örnekleminde Kütahya’da görev yapan 148 okul yöneticisi bulunmaktadır. Katılımcılar seçkisiz olarak belirlenmiştir. Okul yöneticileri, okul müdürü, müdür başyardımcısı ve müdür yardımcılarıdır. Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin % 17.6’sı kadın, % 82.4’ü erkektir. Katılımcıların % 35.1’inin yaşı “31–40” arasında, % 62.2’sinin ise 41 ve üstündedir. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu (% 60) üniversite mezunudur. Okul yöneticilerinin kıdemleri 11 ile 35 yıl arasında değişmektedir. Okul yöneticilerinin % 41.9’u mizah dergisi okuduğunu, % 58.1’i ise okumadığını belirtmiştir. Katılımcıların % 59.5’i herhangi bir hobi belirtirken, % 40.5’i herhangi bir hobi belirtmemiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak “Mizah Tarzları Ölçeği (Humor Style Questionnaire)” (Martin vd., 2003) kullanılmıştır. Mizah Tarzları Ölçeği mizah kullanımındaki bireysel farklılıklara ilişkin dört farklı boyutu ölçmek amacı ile geliştirilmiş bir kendini değerlendirme ölçeğidir. Ölçek bireylerin sahip olduğu mizah duygusunun belirtilen boyutlar açısından nasıl farklılaştığını ölçmektedir. Mizah tarzları ölçeğinde, her alt ölçekte 8’er madde olmak üzere likert tipinde 32 madde bulunmaktadır. Ölçekte ters yönde puanlanan on bir madde bulunmaktadır. Ölçek, “1=kesinlikle katılmıyorum”dan “7=tamamıyla katılıyorum”a uzanan yedili Likert tipi cevap ölçeğine sahiptir. Ölçekteki her bir alt ölçekten alınabilecek en düşük ve en yüksek puanlar 8 ile 56 arasında değişmektedir. Alt ölçeklerden alınan puanların yüksekliği ilgili mizah tarzının kullanım sıklığına işaret etmektedir.

Ölçekte ikisi sağlıklı, ikisi sağlıksız mizah kullanımını ölçmek üzere tasarlanmış dört alt ölçek vardır. Bu alt ölçekler şunlardır: *Katılımcı Mizah* (Yakın arkadaşlarımla çok sık şakalaşır ve gülerim), *Kendini Geliştirici Mizah* (Tek başıma bile olsam çoğunlukla yaşamın gariplikleriyle eğlenirim), *Saldırgan Mizah* (Birisini hata yaptığında çoğunlukla onunla bu konuda dalga geçerim), *Kendini Yıkıcı Mizah* (Kendimi yermem ailemi ya da arkadaşlarımı güldürüyorsa eğer, çoğunlukla bu işi kendimden geçerek yaparım). Mizah Tarzları Ölçeği’nin Türkçeye uyarlama çalışması Yerlikaya (2003) tarafından yapılmıştır. Ölçek orijinal formu gibi dört faktörden oluşmaktadır. Ölçekte yer alan maddelerin faktör yük değerleri “.32” ile “.75” arasında değişmektedir. Alt ölçekler için Cronbach Alfa katsayıları sırasıyla; Kendini geliştirici mizah için “.78”, katılımcı mizah için “.74”, saldırgan mizah için “.69”, kendini yıkıcı mizah için “.67” olarak bulunmuştur (Yerlikaya, 2003).

Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin betimsel analizinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma analizleri kullanılmıştır. Okul yöneticilerinin mizah tarzlarının yaşa, okuldaki öğretmen sayısına, mizah dergisi okuma durumuna ve hobilere göre değişip değişmediğinin belirlenmesi için t testi kullanılmıştır. Kıdeme göre değişip değişmediğinin belirlenmesi için ise varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

BULGULAR ve YORUM

Bu kısımda ilk önce, okul yöneticilerinin mizah tarzları ile ilgili genel durum betimlenmiş, daha sonra okul yöneticilerinin mizah tarzları kıdem, yaş, okuldaki öğretmen sayısı, mizah dergisi okuma durumu ve hobilere göre karşılaştırılmıştır. Tablo 1’de okul yöneticilerinin mizah tarzları ile ilgili betimsel istatistiklere yer verilmiştir.

Tablo 1
Okul Yöneticilerinin Mizah Tarzları İle İlgili Betimsel İstatistikler

Puanlar	n	En Düşük Puan	En Yüksek Puan	\bar{X}	S
Katılımcı Mizah	44	18.00	47.00	33.31	6.55
Kendini Geliştirici Mizah	44	16.00	47.00	32.52	7.42
Saldırgan Mizah	46	13.00	37.00	25.24	6.25
Kendini Yıkıcı Mizah	44	12.00	42.00	25.80	8.05

Tablo 1’de yer alan ortalama puanlara göre okul yöneticilerinin mizah tarzı “Katılımcı Mizah” tarzına daha yakındır. Bunu sıra ile kendini geliştirici mizah, kendini yıkıcı mizah ve saldırgan mizah tarzları izlemektedir. Tabloya göre sağlıklı mizah tarzlarını ölçen alt ölçek puan ortalamaları (katılımcı mizah ve kendini geliştirici mizah) sağlıklı mizah tarzlarını ölçen alt ölçek puan ortalamalarından (saldırgan mizah ve kendini yıkıcı mizah) daha yüksektir. Buna göre okul yöneticilerinin olumlu mizah tarzına sahip oldukları söylenebilir. Çünkü okul yöneticilerinin olumsuz mizah tarzları ile ilgili ortalama puanları en düşük ortalamaya sahiptir. Tablo 2’de okul yöneticilerinin mizah tarzlarının kıdeme göre karşılaştırılması ile ilgili istatistiklere yer verilmiştir.

Tablo 2
Okul Yöneticilerinin Mizah Tarzlarının Kıdeme Göre Karşılaştırılması

Puanlar	Kıdem	n	\bar{X}	S	sd	F	p	Anlamlı Fark (Tukey HSD)
Katılımcı Mizah	1. 11–15 yıl	34	32.76	7.23	2–141	2.99	.05*	2–3
	2. 16–20 yıl	40	31.55	5.67				
	3. 21 yıl ve üstü	70	34.60	6.50				
Kendini Geliştirici Mizah	1. 11–15 yıl	34	31.47	7.72	2–141	0.76	.47	—
	2. 16–20 yıl	42	32.14	6.81				
	3. 21 yıl ve üstü	68	33.29	7.66				
Saldırgan Mizah	1. 11–15 yıl	34	24.23	6.80	2–143	0.94	.39	—
	2. 16–20 yıl	42	24.90	5.75				
	3. 21 yıl ve üstü	70	25.94	6.29				
Kendini Yıkıcı Mizah	1. 11–15 yıl	34	26.70	7.48	2–141	0.28	.75	—
	2. 16–20 yıl	42	25.61	7.95				
	3. 21 yıl ve üstü	68	25.47	8.46				

*p<.05

Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin “Katılımcı Mizah Tarzı” kıdeme göre anlamlı farklılık göstermektedir [$F_{(2-141)}=2.99$; $p<0.05$]. Ancak kendini geliştirici mizah, saldırgan mizah ve kendini yıkıcı mizah tarzlarında anlamlı farklılık yoktur. Kıdem grupları arasındaki farkların hangi kıdem grupları arasında olduğunu belirlemek için Tukey HSD testi yapılmıştır. Buna göre kıdemi “21 yıl ve üstünde” olan okul yöneticilerinin katılımcı mizah tarzı ($\bar{x}=34.60$), kıdemi “16–20 yıl” olan okul yöneticilerine ($\bar{x}=31.55$) göre daha olumludur. Tablo 3’te okul yöneticilerinin mizah tarzlarının yaşa göre karşılaştırılması ile ilgili istatistiklere yer verilmiştir.

Tablo 3
Okul Yöneticilerinin Mizah Tarzlarının Yaşa Göre Karşılaştırılması

Puanlar	Yaş	n	\bar{X}	S	sd	t	p
Katılımcı Mizah	31–40	48	33.20	6.53	138	0.20	.83
	41 ve üstü	92	33.45	6.71			
Kendini Geliştirici Mizah	31–40	52	30.19	7.35	140	3.20	.00*
	41 ve üstü	90	34.15	6.95			
Saldırgan Mizah	31–40	52	25.23	6.28	142	0.17	.86
	41 ve üstü	92	25.04	6.16			
Kendini Yıkıcı Mizah	31–40	52	25.80	7.16	122.106	0.14	.88
	41 ve üstü	92	26.00	8.54			

* $p<0.05$

Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin “Kendini Geliştirici Mizah” tarzı yaşa göre anlamlı farklılık göstermektedir [$t_{(140)}=3.20$; $p<0.05$]. Ancak katılımcı mizah, saldırgan mizah ve kendini yıkıcı mizah tarzlarında anlamlı farklılık yoktur. Kendini geliştirici mizah tarzı ile ilgili olarak yaşı “41 ve üstünde” olan okul yöneticilerinin ($\bar{x}=34.15$) mizah tarzı, yaşı “31–40” yaşlarında olan okul yöneticilerinin ($\bar{x}=30.19$) mizah tarzına göre daha olumludur. Tablo 4’te okul yöneticilerinin mizah tarzlarının okuldaki öğretmen sayısına göre karşılaştırılması ile ilgili istatistiklere yer verilmiştir.

Tablo 4
Okul Yöneticilerinin Mizah Tarzlarının Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Karşılaştırılması

Puanlar	Öğretmen Sayısı	n	\bar{X}	S	sd	t	p
Katılımcı Mizah	1–25	46	32.21	6.92	136	1.02	.30
	26 ve üstü	92	33.39	5.99			
Kendini Geliştirici Mizah	1–25	44	31.72	6.80	136	0.44	.65
	26 ve üstü	94	32.31	7.50			
Saldırgan Mizah	1–25	46	23.39	6.30	138	2.54	.01*
	26 ve üstü	91	26.19	6.02			
Kendini Yıkıcı Mizah	1–25	44	23.59	7.56	136	1.73	.08
	26 ve üstü	94	26.02	7.71			

* $p<0.05$

Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin “Saldırgan Mizah” tarzı okuldaki öğretmen sayısına göre anlamlı farklılık göstermektedir [$t_{(138)}=2.54$; $p<0.05$]. Ancak

katılımcı mizah, kendini geliştirici mizah ve kendini yıkıcı mizah tarzlarında anlamlı farklılık yoktur. Saldırgan mizah tarzı ile ilgili olarak okuldaki öğretmen sayısı “26 ve üstünde” olan okul yöneticilerinin ($\bar{x}=26.19$) mizah tarzı, okuldaki öğretmen sayısı “1–25” olan okul yöneticilerinin ($\bar{x}=23.39$) mizah tarzına göre daha yüksek bir ortalamaya sahiptir. Tablo 5’te okul yöneticilerinin mizah tarzlarının hobilere göre karşılaştırılması ile ilgili istatistiklere yer verilmiştir.

Tablo 5
Okul Yöneticilerinin Mizah Tarzlarının Hobilerine Göre Karşılaştırılması

Puanlar	Hobi	n	\bar{X}	S	sd	t	p
Katılımcı Mizah	Evet	86	34.65	5.84	142	3.05	.00**
	Hayır	58	31.34	7.08			
Kendini Geliştirici Mizah	Evet	84	30.88	8.01	142	3.25	.00**
	Hayır	60	34.83	5.84			
Saldırgan Mizah	Evet	86	24.60	6.53	144	1.49	.13
	Hayır	60	26.16	5.76			
Kendini Yıkıcı Mizah	Evet	84	25.45	7.72	142	0.62	.53
	Hayır	60	26.30	8.54			

**p<.01

Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin “Katılımcı Mizah” tarzı [$t_{(142)}=3.05$; $p<0.05$] ve “Kendini Geliştirici Mizah” tarzı [$t_{(142)}=3.25$; $p<0.05$] hobilerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Ancak saldırgan mizah ve kendini yıkıcı mizah tarzlarında anlamlı farklılık yoktur. Katılımcı mizah tarzı ile ilgili olarak hobiye sahip olan okul yöneticilerinin ($\bar{x}=34.65$) mizah tarzı, hobiye sahip olmayan okul yöneticilerinin ($\bar{x}=31.34$) mizah tarzına göre daha olumludur. Kendini geliştirici mizah tarzı ile ilgili olarak hobiye sahip olmayan okul yöneticilerinin ($\bar{x}=34.83$) mizah tarzı, hobiye sahip olan okul yöneticilerinin ($\bar{x}=30.88$) mizah tarzına göre daha olumludur. Tablo 6’da okul yöneticilerinin mizah tarzlarının mizah dergisi okuma durumuna göre karşılaştırılması ile ilgili istatistiklere yer verilmiştir.

Tablo 6
Okul Yöneticilerinin Mizah Tarzlarının Mizah Dergisi Okuyup Okumama Durumuna Göre Karşılaştırılması

Puanlar	Mizah Dergisi	n	\bar{X}	S	sd	t	p
Katılımcı Mizah	Evet	60	35.16	5.41	142	2.93	.00**
	Hayır	84	32.00	7.00			
Kendini Geliştirici Mizah	Evet	60	31.76	7.98	142	1.03	.30
	Hayır	84	33.07	7.00			
Saldırgan Mizah	Evet	62	25.58	6.29	144	0.55	.58
	Hayır	84	25.00	6.25			
Kendini Yıkıcı Mizah	Evet	60	26.53	7.70	142	0.64	.36
	Hayır	84	25.28	8.30			

**p<.01

Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin “Katılımcı Mizah” tarzı, mizah dergisi okuyup okumama durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir [$t_{(142)}=2.93$; $p<0.05$]. Ancak kendini geliştirici mizah, saldırgan mizah ve kendini yıkıcı mizah tarzlarında anlamlı farklılık yoktur. Katılımcı mizah tarzı ile ilgili olarak mizah dergisi okuyan okul yöneticilerinin ($\bar{x}=25.16$) mizah tarzı, mizah dergisi okumayan okul yöneticilerinin ($\bar{x}=32.00$) mizah tarzına göre daha olumludur.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışma, okul yöneticilerinin mizah tarzlarını belirlemeye yönelik öncü çalışmalardan biridir. Çalışma ile okul yöneticilerinin mizah tarzları ve bu mizah tarzlarının çeşitli değişkenlere göre değişip değişmediği belirlenmiştir. Buna göre araştırmaya katılan okul yöneticileri katılımcı mizah tarzına daha yakındır. Okul yöneticilerinin, katılımcı mizah tarzına sahip olmaları örgütsel yaşam açısından çok önemlidir. Çünkü okul yöneticileri, sürekli olarak öğretmenlerle, öğrencilerle, ailelerle ve diğer kurumlarla iletişim halindedir. Bu iletişimin büyük kısmında da diğer insanları etkileyecek kararlar vermektedir. Katılımcı mizah tarzının, düşmanlık içermeyen, kişiler arası ilişkileri geliştirmek için mizahı tolerans aracı olarak kullanan özelliği sağlıklı iletişim açısından çok önemlidir. Bu anlamda okul yöneticilerinin sahip oldukları mizah tarzının okulların örgütsel yaşamında olumlu bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Ayrıca, okul yöneticilerinin, saldırgan mizah tarzı ile ilgili ortalama puanının en düşük ortalamaya sahip olması da katılımcı mizah tarzının etkisini artırmaktadır. Çünkü saldırgan mizah tarzı diğer bireyleri incitmeye yönelik bir dil kullanan, kişilerarası ilişkileri olumsuz etkileyen, alaycı, küçük düşürücü, baskı altında tutucu bir tarza sahiptir. Okul yöneticilerinin saldırgan mizah tarzına sahip olması okuldaki çatışmaları artırabilir, iletişimi zayıflatabilir, sorunların çözülmesini geciktirebilir, öğretmen-öğrenci iletişimine zarar verebilir. Ancak araştırmaya katılan okul yöneticilerinin daha çok sağlıklı mizah tarzlarına yakın olması okuldaki yönetim süreçlerine birçok yarar sağlamaktadır.

Okul yöneticilerinin mizah kullanımı birçok yarar sağlamaktadır. Örneğin okul yöneticilerinin mizahı toplantılarda kullanması okul paydaşları arasındaki farklılıkları en aza indiren psikolojik bir ortam oluşturmaktadır. Ayrıca mizah, müdür-öğretmen, öğretmen-öğretmen ve veli-öğretmen arasındaki çatışmaların çözümünde okul yöneticilerine önemli bir araç sağlamaktadır (Williams ve Clouse, 1991). Bu anlamda mizahın etkin kullanımı yöneticilere örgütsel yaşamda dengeyi kurmada yardımcı olmaktadır. Ayrıca etkili mizah kullanımı, yöneticinin ve yardımcılarının kişisel ilişkilerini olumlu bir şekilde güçlendirmektedir (Özdemir, 2002). Bu nedenle iyi bir mizah tarzı ve bu tarzın insan ilişkileri üzerinde olumlu etkisi okul yöneticilerine büyük fayda sağlamaktadır (Ziegler, Boardman ve Thomas, 1985). Ayrıca yapılan araştırmalar yöneticilerin mizah anlayışının öğretmenlerin bağlılığında da etkili olduğunu ortaya koymaktadır (Budford, 1987; Williams ve Clouse, 1991).

Okul yöneticilerinin olumlu bir mizah tarzına sahip olması örgüt kültürü açısından da çok önemlidir. Mizah genel olarak örgüt kültüründeki artifaktlar arasında kabul edilmektedir (Gunning, 2001; Linstead, 1985; Schein, 1992). Bu anlamda güçlü örgüt kültürünün önemli özelliklerinden biri de başarı, eğlence ve mizahın bir arada olması; insanların çalışırken aynı zamanda eğlenmeleridir (Peterson ve Deal, 1998). Okuldaki neşenin, mutluluğun miktarı güçlü bir kültüre bağlıdır. Mizah ve neşe, örgütteki insanların zorluklar karşısında tecrübe kazanmasının bir göstergesidir (Pawlas, 1997).

Okul yöneticilerinin katılımcı mizah tarzı kıdeme göre değişirken, kendini geliştirici mizah, saldırgan mizah ve kendini yıkıcı mizah tarzları kıdeme göre değişmemektedir. Kıdemi fazla olan okul yöneticilerinin kıdemi az olan yöneticilere göre, katılımcı mizah tarzını daha fazla benimsedikleri görülmektedir. Buna göre kıdemi fazla olan okul yöneticilerinin mizah tarzı, düşmanlık içermeyen, kişiler arası ilişkileri geliştirmeye dönük ve mizahı tolerans aracı olarak kullanan bir özelliğe sahiptir.

Okul yöneticilerinin kendini geliştirici mizah tarzları yaşa göre anlamlı bir şekilde farklılaşırken; katılımcı mizah, saldırgan mizah ve kendini yıkıcı mizah tarzlarında anlamlı farklılık yoktur. Kendini geliştirici mizah tarzı ile ilgili olarak yaşı “41 ve üstünde” olan okul yöneticilerinin mizah tarzının, yaşı “31-40” yaşlarında olan okul yöneticilerinin mizah tarzına göre daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Kendini geliştirici mizah tarzına sahip olan bireyler bu tarzlarını sadece diğer insanların yanında değil, yalnız olduklarında da devam ettirme eğilimindedirler. Buna göre, okul yöneticileri arasında 41 yaş ve üstündeki okul yöneticilerinin depresyon, anksiyete, nevrotizm gibi olumsuz duygulara (Martin vd., 2003) daha uzak oldukları söylenebilir. Ayrıca bu kişilerde öznel iyi oluş hali daha fazladır ve bu kişilerin öz saygıları daha yüksektir. Bu durumda, okul yöneticiliğinde yaş ilerledikçe okuldaki sorunları daha kolay çözebilme yeteneğinin gelişmesinin etkisi olabilir. Çünkü Türkiye’de okul yöneticiliği meslekleşmemiştir. Okul yöneticileri genellikle kıdemlerine göre atanmaktadır. Okul yöneticiliği ile ilgili eğitim alma şartı aranmamaktadır. Bundan dolayı okul yöneticileri, okul yöneticiliğini deneme yanılma yolu ile ya da önceki uygulamaları tekrarlayarak öğrenmektedir. Bu durum da okul yöneticiliğinin ilk yıllarının daha sıkıntılı geçmesine yol açmaktadır.

Okul yöneticilerinin saldırgan mizah tarzının okuldaki öğretmen sayısına göre değiştiği ancak katılımcı, kendini geliştirici ve kendini yıkıcı mizah tarzlarının değişmediği belirlemiştir. Saldırgan mizah tarzı ile ilgili olarak okuldaki öğretmen sayısı “26 ve üstünde” olan okul yöneticilerinin mizah tarzının, okuldaki öğretmen sayısı “1-25” olan okul yöneticilerinin mizah tarzına göre daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu belirlenmiştir. Ancak iki grubun saldırgan mizah tarzına sahip olma dereceleri arasında fark çıksa da, okul yöneticileri genel olarak saldırgan mizah tarzında düşük bir ortalamaya sahiptir. Buna göre okuldaki öğretmen sayısı arttıkça okul yöneticilerinin daha saldırgan mizah tarzına sahip oldukları söylenebilir. Okullar büyüdükçe, öğretmen sayısı, öğrenci sayısı, sınavlar, sınıflar, malzemeler, diğer çalışanlar da artmaktadır. Bu artışa bağlı olarak okuldaki sorunlar da artmaktadır. Küçük okullarda iletişim daha kolay olduğu için yönetim de kolaylaşmaktadır.

Okul yöneticilerinin katılımcı mizah ve kendini geliştirici mizah tarzının hobilere göre de farklılaştığı belirlenmiştir. Ancak saldırgan mizah ve kendini yıkıcı mizah tarzlarında anlamlı farklılık yoktur. Katılımcı mizah tarzı ile ilgili olarak hobiye sahip olan okul yöneticilerinin mizah tarzı, hobiye sahip olmayan okul yöneticilerinin mizah tarzına göre daha olumludur. Kendini geliştirici mizah tarzı ile ilgili olarak hobiye sahip olmayan okul yöneticilerinin mizah tarzı, hobiye sahip olan okul yöneticilerinin mizah tarzına göre daha olumludur.

Okul yöneticilerinin katılımcı mizah tarzının, mizah dergisi okuma durumuna göre farklılaştığı ancak kendini geliştirici mizah, saldırgan mizah ve kendini yıkıcı mizah tarzlarının farklılaşmadığı belirlenmiştir. Katılımcı mizah tarzı ile ilgili olarak mizah dergisi okuyan okul yöneticilerinin mizah tarzı, mizah dergisi okumayan okul yöneticilerinin mizah tarzına göre daha olumludur. Buna göre mizah dergisi okumanın okul yöneticilerinin mizah tarzlarına olumlu etki yaptığı söylenebilir.

Yapılan analizlere mizah tarzları açısından bakıldığında durum şöyledir. Okul yöneticilerinin *katılımcı mizah* tarzı kıdeme, hobilere ve mizah dergisi okuma durumuna göre değişirken, yaşa ve okuldaki öğretmen sayısına göre değişmemektedir. *Kendini geliştirici mizah* tarzı, yaşa ve hobilere göre değişirken, kıdem, mizah dergisi okuma durumu ve okuldaki öğretmen sayısına göre değişmemektedir. *Saldırgan mizah* tarzı, okuldaki öğretmen sayısına göre değişirken, kıdeme, yaşa, mizah dergisi okumama durumuna ve hobilere göre değişmemektedir. *Kendini yıkıcı mizah* tarzında ise kıdeme, yaşa, okuldaki öğretmen sayısına, mizah dergisi okumama durumuna ve hobilere göre anlamlı farklılık yoktur. Buna göre, katılımcı mizah tarzı ile kıdem, hobiler ve mizah dergisi okuma durumu arasında anlamlı bir ilişki olabilir. Ayrıca, kendini geliştirici mizah tarzı ile yaş ve hobiler; saldırgan mizah tarzı ile de okuldaki öğretmen sayısı arasında anlamlı bir ilişki olabilir.

Sonuç olarak okul yöneticileri mizah ve mizah kullanımının yararları konusunda bilgilendirilmelidir. Okullara ve okul yöneticilerine mizah ile ilgili kaynaklar ulaştırılmalıdır. Bundan sonra yapılacak olan araştırmalarda, okul yöneticisi-öğretmen ilişkisinde mizahın önemini ortaya koyacak araştırmalara gereksinim vardır. Ayrıca öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin mizah tarzlarını karşılaştıracak araştırmalar da yapılabilir. Bu tip bir araştırma okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin mizah tarzlarını belirleyerek, birbirlerinden beklentilerini de ortaya koyabilir. Sonuçta mizahtan etkilenen grupların aynı ya da benzer mizah tarzına sahip olması, mizahın olumlu etkilerini artıracaktır. Ayrıca okul yöneticilerinin mizah tarzı ile okul kültürü, okul iklimi, liderlik davranışları, iletişim tipi, karar verme süreçleri gibi değişkenlerin ilişkisi de araştırılabilir.

KAYNAKLAR/REFERENCES

- Aslan, H. (2006). *Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Öğrenilmiş Güçlülük Düzeyleri ve Cinsiyetlerine Göre Mizah Tarzlarının İncelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi) Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Balcioglu, S. ve Öngören, F. (1973). *50 yılın Türk mizah ve karikatürü*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Berk, R. A. (2000). Does humor in course tests reduce anxiety and improve performance? *College Teaching*, 48 (4), 151–158.
- Berwald, J. P. (1992). Teaching French language and culture by means of humor. *French Review*, 66 (2), 189–200.
- Bryant, J. & Zillmann, D. (1988). Using humor to promote learning in the classroom. *Journal of Children in Contemporary Society*, 20 (1-2), 49-78.
- Burford, C. (1987). Humor of principals and its impact on teachers. *Journal of Educational Administration*, 25 (1), 29–54.
- Clabby, J. F. (1979). Humor as a preferred activity of the creative and humor as a facilitator of learning. *Psychology: A Quarterly Journal of Human Behavior*, 16 (1), 5–12.
- Clouse, R. W. & Spurgeon, K. (1995). Corporate analysis of humor. *Psychology: A Journal of Human Behavior*, 32 (3–4), 1–24.
- Colwell, C. G. (1981). Humor as a motivational and remedial technique. *Journal of Reading*, 24 (6), 484–486.
- Consalvo, C. M. (1989). Humor in management: no laughing matter. *Humor: International Journal of Humor Research*, 2 (3), 285–297.
- du Pre, A. (1998). *Humor and the healing arts: a multimethod analysis of humor use in health care*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Durmuş, Y. (2000). *The relationship between sense of humor and coping strategies*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi) Ankara: ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Eroğlu, M. İ. (2003). *Utangaçlık Düzeyleri Farklı Lise Öğrencilerinin Durumluk Mizah Tepki Düzeylerinin İncelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi) Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Fidanoğlu, O. (2006). *Evlilik Uyumu, Mizah Tarzı ve Kaygı Düzeyi Arasındaki İlişki*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi) İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gorham, J. & Christophel, D. M. (1990). Relationship of teachers' use of humor in the classroom to immediacy and student learning. *Communication Education*, 39 (1), 46–62.
- Gunning, B. L. (2001). *The role that humor plays in shaping organizational culture*. (Unpublished PhD thesis) USA: University of Toledo.
- Hurren, B. L. (2006). The effects of principals' humor on teachers' job satisfaction. *Educational Studies*, 32 (4), 373–385.
- İlhan, T. (2005). *Öznel İyi Oluşa Dayalı Mizah Tarzları Modeli*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi) Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kazarian, S. S. & Martin, R. A. (2004). Humor styles, personality, and well-being among Lebanese university students. *European Journal of Personality*, 18, 209–219.
- Kehr, N., Molstad, S. & Donahue, R. (1999). Using humor in the college classroom to enhance teaching effectiveness in dread course. *College Student Journal*, 33 (3), 400–406.
- Kelly, W. E. (2002). An investigation of worry and sense of humor. *Journal of Psychology*, 136, 657-666.
- Kuiper, N. A. & Martin, R. A. (1998). Is sense of humor a positive personality characteristic? In R. Willibald (Ed.). *The sense of humor: explorations of personality characteristic*. ss. 159–178. Berlin/New York: Mouton de Gruyter.

- Kuiper, N. A., Grimshaw, M., Leite, C. & Kirsh, G. (2004). Humor is not always the best medicine: Specific components of sense of humor and psychological well-being. *Humor: International Journal of Humor Research*, 17 (1/2), 135–168.
- Küçükbayındır, Z. (2003). *Mizah Eğitiminin İş Tatmini ve Örgüt İklimine Etkisi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi) İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Lefcourt, H. M., Davidson, K. & Kueneman, K. (1990). Humor and immune-system functioning. *Humor: International Journal of Humor Research*, 3 (3), 305–321.
- Linstead, S. (1985). Jokers wild: The importance of humour in the maintenance of organizational culture. *Sociological Review*, 33, 741–767.
- Martin, R. A. (1998). Approaches to the sense of humor: a historical review. In R. Willibald (Ed.), *The sense of humor: explorations of personality characteristic*. ss. 15–64. Berlin/New York: Mouton de Gruyter.
- Martin, R. A. (2001). Humor, laughter, and physical health: Methodological issues and research findings. *Psychological Bulletin*, 127, 504–519.
- Martin, R. A. & Lefcourt, H. M. (1983). Sense of humor as a moderator of the relation between stressors and moods. *Journal of Personality and Social Psychology*, 45, 1313–1324.
- Martin, R. A., Puhlik-Doris, P., Larsen, G., Grey, J. & Weir, K. (2003). Individual differences in uses of humor and their relation to psychological well-being: development of the humor styles questionnaire. *Journal of Research in Personality*, 37 (1), 48–75.
- Morreall, J. (1991). Humor and work. *Humor: International Journal of Humor Research*, 4 (3-4), 359–373.
- Özdemir, A. (2002). Okul yöneticiliğinde mizahi yaklaşım. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6 (3), 49–61.
- Pawlas, G. E. (1997). Vision and school culture. *NASSP Bulletin*, 81 (587), 118–128.
- Peterson, D. K. & Deal, T. E. (1998). How leaders influence the culture of schools. *Educational Leadership*, 56 (1), 27–30.
- Pollak, J. P. & Freda, P. D. (1997). Humor, learning, and socialization in middle level classrooms. *The Clearing House*, 70 (4), 176–178.
- Porcu, L. (2005). Fishy business: humor in a Sardinian fish market. *Humor: International Journal of Humor Research*, 18 (1), 69–102.
- Raskin, V. (1998). The sense of humor and the truth. In R. Willibald (Ed.), *The sense of humor: explorations of personality characteristic*. ss. 95–108. Berlin/New York: Mouton de Gruyter.
- Saltuk, S. (2006). *Üniversite Öğrencilerinin Mizah Tarzları*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi) Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sarı, T. & Aslan, H. (2005). Mizah tarzları ve başa çıkma stratejileri arasındaki ilişki. *VIII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi Bilimsel Çalışmaları*. ss. 105–106. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Schein, E. H. (1992). *Organizational culture and leadership*. San Francisco: Jossey-Bass, Inc.
- Tümkaya, S. (2006). Öğretim elemanlarının mizah tarzları ve mizahı yordayıcı değişkenler. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 23, 200–208.
- Tümkaya, S. (2007). Burnout and humor relationship among university lecturers. *Humor: International Journal of Humor Research*, 20 (1), 73–92.
- Türk Dil Kurumu (2005). *Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayını.

- Vernon, P. A., Martin, R. A., Schermer, J. A. & Mackie, A. (2008). A behavioral genetic investigation of humor styles and their correlations with the Big-5 personality dimensions. *Personality and Individual Differences*, 44, 1116–1125.
- Vural, A. (2004). *Mizah ve Gülmenin İnsan Yaşamındaki Yeri ve Önemi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Williams, R. A. & Clouse, R. W. (1991). Humor as a management technique: its impact on school culture and climate. http://eric.ed.gov/ERICDocs/data/ericdocs2sql/content_storage_01/0000019b/80/23/38/a4.pdf. 20.02.2010'da alındı.
- Yerlikaya, E. E. (2003). *Mizah Tarzları Ölçeğinin Uyarlama Çalışması*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Adana: Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yerlikaya, E. E. & İnanç, B. (2003). Mizah tarzları ölçeği: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *VII. Ulusal Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Kongresi*. 09–11 Temmuz 2003. İnönü Üniversitesi. Malatya.
- Yip, J. A. & Martin, R. A. (2006). Sense of humor, emotional intelligence, and social competence. *Journal of Research in Personality*, 40, 1202–1208.
- Ziegler, V., Boardman, G. & Thomas, M. D. (1985). Humor, leadership, and school climate. *The Clearing House*, 58, 346–348.

İletişim/Correspondence

Kürşad YILMAZ
Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Merkez Kampus Kütahya / TÜRKİYE
Tel: 0 274 265 20 31 / 4572
kursadyilmaz@gmail.com